

а видатковий ордер буде тим самим платіжним дорученням, за допомогою якого здійснюють перерахування коштів працівнику з поточного рахунку. Журнал реєстрації прибуткових, видаткових касових ордерів, касову книгу та інші документи не складають і лише на вимогу контролюючих органів формують у традиційному вигляді як сукупність певних реквізитів з наявної бази даних інформації у бухгалтерії.

Ще одним позитивним моментом у застосуванні системи електронних платежів є можливість відмови від такої організаційної структури як каса, оскільки видачу зарплати, грошових коштів під звіт здійснюватимуть автоматично після складання облікового запису на комп'ютері бухгалтера. За допомогою електронної платіжної картки готівку можна буде отримати на руки у зручний час і відповідному місці.

Трансформовано для потреб обліку система міжбанківських електронних переказів дає змогу підприємству створити повністю автоматизовану систему обліку розрахункових операцій, яка може значно скоротити штат облікових працівників, особливо касового персоналу; відмовитися від складання первинних розрахункових документів; перейти на повністю безготівкові розрахунки. Проте питання податкового обліку при такому варіанті ведення розрахунків, створення належних механізмів захисту інформації, забезпеченні більшої надійності зібраної бездокументним первинним обліком інформації залишаються актуальними і потребують подальших досліджень.

Н. В. Хомяк, канд. екон. наук доцент
кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
Білоцерківського національного аграрного університету

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ АУДИТУ

The author describes the impact of electronic processing of accounting data of the client's audit process.

Використання інформаційних технологій у сфері обробки облікових даних діяльності підприємства безпосередньо впливає на діяльність аудитора. На підставі даних оцінок аудитор повинен

спланувати і здійснити необхідні аудиторські процедури, які дозволяють йому сформулювати думку про достовірність фінансової звітності, що ґрунтується на обліковій системі і системі внутрішнього контролю, яка функціонує в умовах автоматизованої обробки інформації. [4]

Завдання аудиту не змінюються в середовищі ЕОД, але, обробка, зберігання і взаємозв'язок інформаційних потоків, а також система управління і внутрішнього контролю, які використовуються клієнтом, зазнають впливу комп'ютерної техніки. [2]

Внаслідок цього, середовище ЕОД може впливати на:

— процедури, які виконуються аудитором з метою досягнення розуміння системи обліку і управління клієнта;

— оцінку властивого ризику і ризику управління, через котрі аудитор оцінює свій аудиторський ризик;

— планування аудиту і ефективність тестів управління і незалежних процедур перевірки.

Аудиторів необхідно знати системи ЕОД, щоб спланувати, проаналізувати, проконтролювати і зробити огляд і висновки по виконаній клієнтом роботі, при використанні ним автоматизованої системи обліку і управління. [4]

Для цього аудитор повинен:

— зрозуміти, в усіх суттєвих аспектах, системи обліку і внутрішнього контролю, на котрі впливає середовище ЕОД;

— визначити ефект від впливу середовища ЕОД на оцінку ризику;

— підготувати проект і виконати незалежні процедури перевірки.

Під час планування етапів робіт, на котрі може впливати середовище ЕОД, аудитор повинен оцінити вплив ЕОД на доступність проміжних і вихідних даних. Значення і складність комп'ютерної обробки характеризується таким обсягом перетворень, що для користувача стає складним ідентифікувати і виправити помилки обробки автоматичною генерацією процедурами обробки інформації і звернення безпосередньо до іншої прикладної програми, жорстким алгоритмом розрахунків, котрий неможливо поміняти або піти в обхід програми, відсутністю при роботі з програмним комплексом ручного відбору і обробки даних.

Необхідно оцінити вплив системи ЕОД на організаційну структуру користувача програми, оцінити також доступність даних, існування останніх у вигляді файлів, друкованого матеріалу, з'ясувати, чи може система генерувати внутрішнє повідомлення,

котре можна використовувати під час аудиту, з метою зняття інформації в конкретній точці. Коли існує значна автоматизація облікових процесів, необхідно визначити, як це впливає на оцінку ризику внутрішнього контролю, як змінюється характер таких ризиків.

Загальна характеристика ризиків:

Неясність шляху перетворення від вхідної інформації з первинних облікових документів до підсумкових показників. Побічна інформація може бути корисна для завдань контролю, але часто існує можливість прочитання інформації тільки на машинних носіях, оскільки там, де складна система виконує більшу кількість кроків та завдань, не можна простежити існування повного набору дій. Саме тому помилки, які існують у самому алгоритмі програми, дуже складно виявити без використання спеціальних програм. Випадкових помилок тут практично не виникає, але вони систематично будуть переноситися у всі розділи, які піддаються комп'ютерній обробці.

Деякі процедури управління можуть бути сконцентровані в руках одного бухгалтера у випадку використання ЕОД, тоді як при веденні бухгалтерського обліку вручну, вони були б, звичайно, розподілені між декількома співробітниками. Таким чином, цей бухгалтер, маючи вплив на всі розділи обліку, контролює сам себе. Потенціал помилок і недоліків, властивих системам ЕОД, значно вищий, ніж при веденні бухгалтерського обліку шляхом ручної обробки, а саме з причин подробиць, притаманних таким діям.

Підвищується ризик несанкціонованого доступу до даних обліку і управління.

Зменшення участі людини в процесах обробки інформації приводить до того, що помилки і недоліки, які зустрічаються протягом проекту, через зміни прикладних програм або системного програмного забезпечення можуть залишатися не виявленими ними тривалий час.

ЕОД може виконувати деякі типи операцій автоматично. Розрахунок таких процедур може не фіксуватися і не реєструватися (автоматичний перерахунок валютної вартості активів у валюту України при використанні курсів національної валюти до іноземних валют). У ситуаціях, коли така система керується і здійснюється шляхом ручної обробки, для цих операцій треба було б мати письмове оформлення.

Обробка великих масивів даних в цілому дає можливість аудитору використовувати загальні або спеціальні контрольні ме-

тоди і автоматизувати процес аналізу, виконання тестових процедур під час підготовки рекомендацій і висновків.

І внутрішній (притаманний) ризик, і ризик невідповідності внутрішнього контролю, отримані в результаті проведення аналізу системи ЕОД — впливають на оцінку ризику аудиту, а також на характер, обсяг і тривалість аудиторських процедур.

Аудитор повинен оцінити властивий (притаманний) ризик і ризик невідповідності внутрішньої системи контролю і управління.

Властивий (притаманний) ризик і ризик внутрішнього контролю в середовищі ЕОД мають окремі властивості: ризик може виникнути через неточності при розробці програми, супроводженні і підтримці програмного забезпечення системи, операцій захисту системи ЕОД і контролю доступу до спеціальних програм управління.

Розмір ризику може збільшуватися через помилки або шахрайство як у програмних модулях, так і в базах даних.

Нові комп'ютерні технології, які постійно з'являються на ринку, дозволяють створити дедалі складніші програми для користувачів і бази даних нового рівня, які дозволяють з'єднувати системи управління, діалогові системи кінцевих користувачів інформації, тобто ті, які детально моделюють процес діяльності підприємства. Такі системи вимагають спеціального їх вивчення, оскільки вплив можливих помилок на підсумкове значення ризику досить великий. [3]

У відповідності з ННА № 31 «Вплив системи ЕОД на оцінку системи обліку і внутрішнього контролю» аудитор повинен врахувати вплив ризику системи ЕОД, щоб оптимально виконати процедури контролю і максимально знизити ймовірність виникнення неправильних висновків і рекомендацій. [2]

Література

1. *Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»* від 16.07.99р. зі змінами і доповненнями: Навчально-практичний посібник «Курсом реформ — облік 2000». — Дніпропетровськ, ТОВ «Баланс-Клуб», 2000, 336с.

2. *Національні нормативи аудиту*. Аудиторська Палата України. — К.: Основа, 1999. — 274с.

3. *Роїна О.М.* Аудиторська діяльність в Україні : Нормативна база. — К.: КНТ, 2006. — 248 с.

4. *Дорош Н.І.* АУДИТ. Теорія і практика. — К.: Знання, 2006. — 495 с.